

Vergaderjaar 2017–2018

29 924

Toezichtsverslagen AIVD en MIVD

Nr. 166

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 juni 2018

Hierbij bieden wij u het toezichtsrapport nr. 58 van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) aan over de uitvoering van de procedure van inzageverzoeken in bestuurlijke aangelegenheden door de AIVD en de MIVD¹. Het rapport volgt op een eerder door de CTIVD uitgebracht rapport inzake inzageverzoeken persoonsgegevens (rapport nr. 54) (Kamerstuk 29 924, nr. 152).

De CTIVD constateert dat zowel de AIVD als de MIVD bij de uitvoering van het inzagerecht over bestuurlijke aangelegenheden in het algemeen de wettelijke weigeringsgronden op een juiste wijze toepassen. De diensten voeren het inzagerecht zorgvuldig uit en leveren in de complexiteit van het beoordelingsproces maatwerk. De CTIVD stelt dat de diensten zich niet restrictief opstellen bij het vrijgeven van (oude) gegevens.

Wij kunnen ons vinden in het oordeel, de aanbevelingen en de adviezen van de CTIVD. Zo is de werkinstructie aangaande de grond bronbescherming reeds aangepast conform aanbeveling. Ook is de werkwijze van de AIVD en MIVD voor wat betreft de motivering van de weigering in het inzagebesluit aangepast, naar aanleiding van jurisprudentie van de Raad van State¹. Het huidige inzagebesluit bevat een op de zaak toegepaste beoordeling en – voor zover mogelijk – een motivering van de eventuele weigeringsgronden per document.

Wij nemen alle aanbevelingen over, behalve de aanbeveling over het verwijderen van het algemene onderscheid tussen actuele en niet-actuele gegevens in de standaardbrief. Dit onderscheid is relevant omdat, net als bij inzageverzoeken persoonsgegevens, ook bij inzageverzoeken bestuurlijke aangelegenheden sprake kan zijn van actuele gegevens die niet kunnen worden verstrekt omdat deze direct zicht geven op het actuele kennisniveau van de dienst, wat raakt aan de nationale veiligheid. In een

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

dergelijk geval kan niet concreet per document worden aangegeven dat het actuele gegevens bevat, aangezien daarmee alsnog zicht zou worden gegeven op het actuele kennisniveau van de dienst. Met de passage in de standaardbrief wordt de verzoeker hierover in algemene bewoordingen geïnformeerd. Wel is deze passage door de AIVD en MIVD inmiddels aangepast zodat het duidelijk is dat de vijfjaarstermijn bij bestuurlijke aangelegenheden géén rol speelt en een beoordeling heeft plaatsgevonden in het kader van de weigeringsgrond «nationale veiligheid» (actueel kennisniveau). Naast de aanbevelingen geeft de CTIVD ook drie adviezen over openheid en transparantie bij het inzagerecht.

Wij onderschrijven het belang van openheid en transparantie. Op de website van de AIVD en het Ministerie van Defensie staat helder uiteengezet hoe een inzageverzoek kan worden ingediend en is het bovendien mogelijk digitaal een inzageverzoek te versturen. Op de website van de AIVD is de instructie tot het indienen van een inzageverzoek inmiddels uitgebreid. Ook zullen beide diensten een formulier op de website plaatsen waarbij het inzichtelijk is voor de verzoeker welke gegevens behulpzaam zijn bij het afhandelen van een inzageverzoek.

De CTIVD adviseert het instellen van een persoonlijk contactpunt voor verzoekers, in de vorm van een vast contactpersoon. Wij willen dit advies gestalte geven door de mogelijkheid van een contactformulier op de website te onderzoeken. Het instellen van een vast contactpersoon die een verzoeker van het begin tot het einde van een procedure begeleidt, stuit op praktische bezwaren en veiligheidsbeperkingen. Zo wordt een inzageverzoek doorgaans door meerdere medewerkers behandeld en is er derhalve niet één persoon aan te wijzen. Daarnaast is het publiekelijk bekend stellen van een medewerker uit veiligheidsoverwegingen onwenselijk. Wat betreft openbaarmaking publiceert de AIVD sinds enige jaren de verstrekte inzageverzoeken op de website. De dienst zal dit in de toekomst uitbreiden. De MIVD is voornemens om op korte termijn hiertoe over te gaan.

In het kader van openheid en transparantie spreekt de CTIVD ook over publieke controle, bijvoorbeeld via journalistiek, wetenschappelijk en historisch onderzoek. Wij delen deze opvatting van harte. We onderschrijven dan ook de medewerking die de AIVD sinds kort verleent aan dr. C.W. Hijzen (Universiteit Leiden) om in het archief van de AIVD historisch onderzoek te doen naar de werkwijze van westerse inlichtingen- en veiligheidsdiensten op het gebied van politiek geweld en terrorisme in de jaren zestig. De MIVD beziet momenteel hoe invulling kan worden gegeven aan het aantrekken van een diensthistoricus dan wel wetenschapper voor het verrichten van historisch onderzoek binnen de archieven. Tot slot kunnen wij u mededelen dat recent in samenwerking met het Nationaal Archief is besloten om de deelarchieven van de AIVD die ouder zijn dan 20 jaar en hiervoor in aanmerking komen, over te dragen aan het Nationaal Archief, zodat deze publiekelijk toegankelijk zijn. De MIVD doet momenteel onderzoek om dit eveneens mogelijk te maken.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten